

KESKKONNAAMET

Helen Tuusti
Riigimetsa Majandamise Keskus
helen.tuusti@rmk.ee

Teie 09.07.2024

Meie 09.08.2024 nr 7-9/24/14723-2

Ohepalu LKA märgade metsaelupaikade veerežiimi taastamine

Austatud Helen Tuusti

Soovite Keskkonnaameti seisukohta Ohepalu LKA-l märgade metsade veerežiimi taastamistööde kraavide sulgemise kavatsusele (edaspidi *taastamistööde kavatsus*).

Kraavide sulgemise peamised eesmärgid taastamisalal kogupindalaga 262,77 ha on:

- tingimuste loomine märgade metsaelupaigatüüpide ja siirde- ning õõtsiksoode veerežiimi seisundi paranemiseks,
- turbalasundi lagunemise pidurdamine;
- puistute tüübiomase struktuuri ja taimeistiku kujunemise toetamine.

Taastamistööde kavatsuses on toodud, et tegevuste väljatöötamisel arvestatakse alal esinevate väärtustega, seades tööde teostamisele ajalisi piiranguid, vajadusel valitakse alternatiivseid lahendusi ning vähendatakse projektala ulatust. Detailsem mõju väärtustele esitatakse taastamistööde ehitusprojektis, sest siis on teada täpsemad tegevused, lahendused ja nendega kaasnevate mõjude ulatused. Taastamistööde ehitusprojekt kooskõlastatakse kõigi asjasse puutuvate ametkondadega ja saadetakse vajadusel infoks kohalikule omavalitsusele ning huvigruppidele.

Õiguslikud alused ja kaitse-eesmärgid

Taastamisalale jääb 17 maaüksust ning need asuvad Harjumaal Kuusalu vallas Pala ja Kolgu külas. Mõjutatud maaüksused jäävad Ohepalu looduskaitseala Ellamaa, Kaansoo ja Kaanjärve sihtkaitsevööndisse ning Mäetaguse ja Mägiküla piiranguvööndisse. Ohepalu looduskaitsealal kehtib looduskaitseadusega (edaspidi *LKS*) ja Ohepalu looduskaitseala kaitse-eeskirjaga¹ (edaspidi *kaitse-eeskiri*) sätestatud kaitsekord.

Ellamaa sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Kaansoo ja Kaanjärve sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse ning vajaduse korral koosluste loodusliku veerežiimi taastamine. Pärast taastamistöid tagatakse metsa- ja sookoosluste ning vee ökosüsteemide areng

¹ Vabariigi Valitsuse 07.03.2014 määrus nr 34

üksnes loodusliku protsessina. Mäetaguse ja Mägiküla piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse säilitamine ning maastikuilme ja pärandmaastiku taastamine.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus ning Kaansoo ja Kaanjärve sihtkaitsevööndis loodusliku veerežiimi taastamine².

Inimeste viibimine on keelatud Kaanjärve sihtkaitsevööndis 15. märtsist 31. augustini, Ristsaare sihtkaitsevööndis 1. veebruarist 31. augustini, Ellamaa sihtkaitsevööndis 1. veebruarist 31. juulini ning Kuresoo ja Mäda järve sihtkaitsevööndis 1. veebruarist 30. juunini, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel³.

Kaitseala kuulub üle-euroopalise tähtsusega Natura 2000 võrgustikku Ohepalu linnu- ja loodusalana. Lisaks sellele on ala rahvusvahelise tähtsusega linnuala ehk IBA ala (Important Bird Areas; Ohepalu-Udriku sood) ja CORINE biotoobi ala (Udriku-Ohepalu-Rutkamäe). Natura 2000 võrgustiku aladel tuleb tagada seal esinevate liikide ja elupaikade kaitse.

Ohepalu looduskaitseala kaitsekorralduskava 2016–2025 näeb ette veerežiimi taastamise Ohepalu rabas.

Taastamisala looduskaitserelised piirangud

Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS) andmetel jäävad taastamisalale erinevad Natura 2000 loodusedirektiivi elupaigatüübid ning I, II ja III kaitsekategooriasse kuuluvad kaitsealused liigid. Lisaks jäävad taastamisalale poollooduslikud niidukooslused, mis vastavad loodusedirektiivi elupaigatüübile aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510).

Piiritlemata II ja III kategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub isendi kaitse⁴. Kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud⁵. Looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ja tahtlik häirimine on keelatud, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal⁶.

Tööde planeerimisel tuleb arvestada kõikide mõjualasse jäävate kaitsealuste linnuliikide häirimistundlike perioode ning sihtkaitsevööndite liikumispiiranguid. Lisaks tuleb arvestada, et mürarikaste tööde (raied, masinatega liikumised) teostamine pole lubatud lindude peamisel pesitsusperioodil, milleks on kaitsealadel ajavahemik 15.03 kuni 31.08. **Palume välja tuua kõikide tööde alale jäävate kaitsealuste linnuliikide (liikide kaupa eraldi) esinemine ja meetmed nende kaitseks.**

Keelatud on III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas⁷. I ja II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine, on keelatud⁸.

² Kaitse-eeskirja § 13 lg 2 p 1 ja 7

³ Kaitse-eeskirja § 14 lg 2

⁴ LKS § 48 lg 4

⁵ LKS § 55 lg 6

⁶ LKS § 55 lg 6¹

⁷ LKS § 55 lg 8

⁸ LKS § 55 lg 7

Projektis palume välja tuua liikide kaupa võimalikud mõjud taimedele ja kahepaiksetele ning ebasoodsat mõju välistavad meetmed kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele.

Üldised tingimused lähtudes elupaigatüüpide soodsa seisundi säilitamisest:

1. Taastamistööde käigus ja veerežiimi taastumisel tuleb vältida olemasolevate väärtuslike metsaelupaikade ja poollooduslike koosluste hävimist.
2. Trassiraiete juurdepääsuteede planeerimisel tuleb hinnata, kas kraavidele on võimalik ligi pääseda ilma trassiraiet teostamata, leides looduses liikumiseks teekond läbi hõredama puistu või mööda lagedamat sookooslust.
3. Trassiraiet sihtkaitsevöönditesse jäävates metsakooslustes ning arvestatava esinduslikkusega (C) metsaelupaigatüübi alal, on lubatud järgmistel tingimustel:
 - 3.1 trasside raiumisel tuleb jätta paisudevahelisel alal kasvama kraavikaldal ja kraavisängis kasvavad puud, mis ei takista kraavi täitmist või mulde likvideerimist ja paisude ehitamist;
 - 3.2 trassidel tuleb säilitada puudegrupe ja üksikuid puid, et vältida koridoriefekti tekkimist. See on vajalik, et liigendada ühetaolisi joonelemente, mis teoreetiliselt võivad suurendada ka kisklust ja rikuvad loodusmaastike terviklikkust. Sellest lähtuvalt võib suuremate kraavide puhul vajadusel jätta lühikesed kraavilõigud ka täitmata, kui see võimaldab puistut säilitada ja kui need lõigud ei ole kriitilised hüdroloogiliste tingimuste parandamise seisukohast.
 - 3.3 säilitama peab kindlasti üksikud väga vanad puud ja samuti kraavide sisenõlvadele kasvama hakanud puud;
 - 3.4 trasse tuleb vajadusel hiljem kujundada ka mitmekesisemaks lükates ekskavaatoriga puid ümber, et imiteerida tuuleheidet ja tõstes mättaga koos väiksemaid puid trassile. (Märgade metsaelupaigatüüpide tegevuskava);
 - 3.5 suletavate kraavide trassid projekteerida võimalikult kitsad.
4. Vähemalt kaitstavate metsaelupaigatüüpide läheduses tuleks trassiraietel eelistada puude langetamist lamapuudeks kooslusesse, kui taastamistööl konkreetses kohas puitu vaja ei ole.
5. Taastamistööde planeerimisel tuleb vältida poollooduslike koosluste hävimist ning planeeritavate tööde käigus ei tohi kahjustada niitude pinnast ja tagatud peab olema edasine niitmistehnika ligipääs.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maret Vildak

juhtivspetsialist

looduskasutuse osakond

Krista Pukk 5699 5021

krista.pukk@keskkonnaamet.ee